Ὁ Ἅγιος Νικόλαος, Ἐπίσκοπος Ἀχρίδος καὶ Ζίτσης (1880 - 1956)

Ἕνας σύγχρονος μέγας *«Στῦλος»* τῆς Πίστεως καὶ τῆς Ἀρετῆς, Κῆρυξ, Ὁμολογητὴς καὶ Διδάσκαλος τῆς Ὀρθοδόξου Ἀληθείας, μία ζῶσα καὶ ἔμψυχη εἰκόνα τοῦ Καλοῦ Ποιμένος, τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, ὁ **Ἐπίσκοπος Ἀχρίδος καὶ Ζίτσης Νικόλαος Βελιμίροβιτς,** διεκηρύχθη καὶ ἐπισήμως Ἅγιος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν Σύνοδο τοῦ Πατριαρχείου τῆς Σερβίας.

■ Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας ἐξέδωσε **«Ἔκτακτο Ἀνακοινωθὲν»** τὴν **6/19.5.2003,** μὲ τὸ ὁποῖο πληροφοροῦσε περὶ τῶν ἑξῆς:

*«**Σήμερον,** ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων τῆς Σερβικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως καὶ ὁμοθύμως ὅπως εἰσαγάγῃ τὸν Ἐπίσκοπον Ἀχρίδος καὶ Ζίτσης Νικόλαον (Βελιμίροβιτς) εἰς τὸ Ἑορτολόγιον τῶν Ἁγίων τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Διὰ τῆς Διακηρύξεως ταύτης, εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ Σύνοδος ἔχει ἐπισήμως ἀναγνωρίσει τὴν κοινὴν συνείδησιν περὶ τῆς ἁγιότητος τοῦ Ἐπισκόπου Νικολάου μεταξὺ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ὄχι μόνον εἰς τὴν ἡμετέραν τοπικὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ εἰς ἄλλας τοπικὰς Ἐκκλησίας.*

Ὡς πρὸς τὸν λειτουργικὸν ἑορτασμὸν τοῦ Ἁγίου Ἱεράρχου τούτου, ἔχουν ὁρισθῆ αἱ ἀκόλουθοι ἡμερομηνίαι: ἡ ἡμέρα τῆς μακαρίας κοιμήσεως αὐτοῦ (5/18 Μαρτίου) καὶ ἡ ἡμερομηνία τῆς μεταφορᾶς τῶν Λειψάνων αὐτοῦ ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Σερβίαν (20 Ἀπριλίου/3 Μαΐου).

Ἡ ἐπίσημος ἀρχιερατικὴ Λειτουργία πρὸς τιμὴν τοῦ νέου Ἁγίου Νικολάου τῆς Ἀχρίδος/Ζίτσης θὰ ἐπιτελεσθῇ εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, φωτιστῶν τῶν Σλάβων καὶ Ἰσαποστόλων, εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Σάββα εἰς Βράτσαρ Βελιγραδίου τὴν 11/24 Μαΐου 2003».

Τὸ χαρμόσυνο αὐτὸ γεγονὸς χαιρετίζεται μὲ ἰδιαίτερη πνευματικὴ ἀγαλλίασι ἀπὸ ὅλους τοὺς «μαθητὰς» καὶ θαυμαστὰς τοῦ Ἁγίου Ἀρχιερέως καὶ ἀξίζει εὐρυτέρας γνωστοποιήσεως καὶ διαδόσεως.

Ἡ ἁγιότης γνωρίζεται ἀπὸ τὴν ἁγιότητα:

• Ὁ σύγχρονος μέγας Θαυματουργὸς μὲ ἀδιάφθορο τὸ σεπτὸ Σκήνωμά του **Ἅγιος Ἰωάννης Μαξίμοβιτς** († 19.6.1966), ὁ ὁποῖος συνεδέετο μὲ τὸν Ἐπίσκοπο Νικόλαο διὰ στενοτάτων δεσμῶν πνευματικῆς φιλίας, ἀλληλεκτιμήσεως καὶ ἀγάπης, ἔγραφε τὸ 1958, ὅταν ἀκόμη ἦταν Ἀρχιεπίσκοπος Δυτικῆς Εὐρώπης, ὀλίγο μετὰ τὴν ἐκδημία τοῦ ἁγιωτάτου Ἱεράρχου Νικολάου († 5.3.1956):

«Ὁ Νικόλαος ἦταν μεγάλος Ἅγιος καὶ Χρυσόστομος τῶν ἡμερῶν μας... *Ἀπὸ παντοῦ ἀπεκόμιζε σοφία: ἀπὸ τὴν ἐπιστήμη, ἀπὸ τὴν φύσι, ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς*

καθημερινῆς ζωῆς· ἀλλά, περισσότερο ἁγίαζε τὴν ψυχή του μὲ θεῖο φωτισμό, τρέφοντάς την μὲ τὴν Ἁγία Γραφὴ καὶ τὴν προσευχή. Δίδασκε μὲ τὸ παράδειγμά του καὶ τοὺς λόγους του σὲ κάθε τόπο καὶ χρόνο... Μὲ τὰ γραπτά του ὁ Δέσποτας Νικόλαος κατετάγη στὴν χορεία τῶν μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων... Ἐτελείωσε τὴν ἐπίγειο ζωή του προσευχόμενος καὶ πιστεύομε, ὅτι τώρα προσεύχεται γιὰ μᾶς ἐνώπιον τοῦ Οὐρανίου Θρόνου τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου, τὸν Ὁποῖον πιστὰ ὑπηρέτησε...»!...

• Καὶ ὁ σύγχρονος μέγας Ὁμολογητὴς τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως **Ἀρχιμανδρίτης π. Ἰουστῖνος Πόποβιτς** († 25.3.1979), πνευματικὸ τέκνο τοῦ ἁγιωτάτου Ἐπισκόπου Νικολάου ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας, ἔγραφε περὶ αὐτοῦ:

«Τί μᾶς ἔδωσε ὁ Ἐπίσκοπος Νικόλαος καὶ ποιά εἶναι ἡ σημασία αὐτοῦ; Συνέχισε τὸν ἀσκητικὸ ἀγῶνα τῶν ἁγίων ἀπογόνων τῶν Νεμάνια, τῶν Μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Σάββα. ***Ἦταν ἕνας Ἀπόστολος, ἕνας Εὐαγγελιστής, ἕνας Φωτιστὴς καὶ ὁ μεγαλύτερος Διδάσκαλος τοῦ σερβικοῦ λαοῦ μετὰ τὸν Ἅγιο Σάββα. Ἦταν ἐπίσης καὶ ἕνας Μάρτυρας.*** *Ὁ Ἐπίσκοπος Νικόλαος ἀναζωογόνησε τὸν Μοναχισμό μας. Ὅλοι οἱ Μοναχοί μας καὶ οἱ Μοναχές μας σήμερα εἶναι πνευματικὰ τέκνα τοῦ Ἁγίου Ἐπισκόπου Νικολάου καὶ τοῦ Ἁγίου Σάββα...*

Πάντοτε θὰ εἴμεθα εὐγνώμονες στὸν ἅγιο Ἀπόστολο τῶν Σέρβων, τὸν Ἐπίσκοπο Νικόλαο. ***Ναί, στὸν Ἅγιο Ἐπίσκοπο Νικόλαο»!....***

Τί θὰ μποροῦσε νὰ προσθέση κανεὶς σὲ αὐτὸ τὸν ἁγιοπνευματικὸ χείμαρρο δύο μεγάλων Ἁγίων, οἱ ὁποῖοι ἐγνώρισαν προσωπικὰ καὶ ἔζησαν τὴν ἁγιότητα τοῦ Νικολάου; Προσπίπτουμε ἐν εὐχαριστίᾳ στὸν Δωρεοδότη Κύριό μας γιὰ τὴν μεγίστη εὐεργεσία καὶ εὐλογία Του στὸν κόσμου Του καὶ στὴν Ἐκκλησία Του, ἀρκούμενοι σὲ ὀλίγα, πτωχὰ καὶ ἄτεχνα βιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ νέου Ἁγίου Ἱεράρχου, ὡς ἐλάχιστη συμμετοχή μας στὴν χαρὰ τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, γιὰ νὰ γνωρίσουν καλύτερα καὶ οἱ εὐσεβεῖς Ἕλληνες ἕναν μέγα Ἐκλεκτὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Πρέσβυν ἱερώτατον.

■ Ὁ ἅγιος Ἐπίσκοπος Νικόλαος ἐγεννήθη τὴν 23.12.1880 στὸ χωριὸ Λέλιτς στὴν κεντροδυτικὴ Σερβία. Ἦταν τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ ἐννέα παιδιὰ τῶν εὐσεβῶν ἀγροτῶν Δραγομίρου καὶ Αἰκατερίνης. Ἀσθενικὸς στὴν σωματική του διάπλασι καὶ κρᾶσι, ἐπέδειξε ἀπὸ μικρὸς τὰ ἐξαίρετα διανοητικά του χαρίσματα, τὴν μεγάλη του ἀγάπη γιὰ τὸν Θεὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν κλῆσι του στὰ ἱερὰ γράμματα.

Ἐσπούδασε μὲ ἀπίστευτες στερήσεις καὶ δυσκολίες στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ Βελιγραδίου (1902), ἐκηρύχθη Διδάκτωρ Θεολογίας στὴν Βέρνη τῆς Ἑλβετίας (1908), καὶ Διδάκτωρ Φιλοσοφίας στὴν Ὀξφόρδη τῆς Ἀγγλίας (1909) καὶ στὸ Χάλλε τῆς Γερμανίας (1911), καὶ διηύρυνε ἀκόμη περισσότερο τὶς γνώσεις του μὲ σπουδὲς στὴν Γαλλία καὶ στὴν Ρωσία. Ἐγνώριζε ἑπτὰ γλῶσσες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν ἑλληνική. Τὸ ἀνήσυχο καὶ φιλομαθὲς πνεῦμα του εἰσῆλθε στοὺς ἀπρόσιτους χώρους τῶν συγχρόνων του φιλοσοφικῶν ρευμάτων καὶ ἔφθασε μέχρι τὸν ἀρχαῖο ἰνδικὸ μυστικισμό...

Ἡ τεράστια σοφία ποὺ ἀποταμίευσε τοῦ ἀπεδείχθη ἰδιαίτερα χρήσιμη στὴν ὀρθὴ ἐκτίμησι, βίωσι, μετάδοσι καὶ ὑπεράσπισι τῆς Μοναδικῆς Ἐνσάρκου Ἀληθείας, τοῦ Μόνου Σωτῆρος καὶ Φιλανθρώπου Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Σταυρωθέντος

καὶ Ἀναστάντος ἐν Δόξει. Ἡ Πάμφωτος Μορφὴ τοῦ Κυρίου μας διεπέρασε ὅλο τὸ εἶναι τοῦ περιφήμου αὐτοῦ φοιτητοῦ. Ὁ Νικόλαος ἐλάτρευε τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς, καρδίας, ἰσχύος καὶ διανοίας, καὶ ὁ Θεὸς τοῦ ἔδωσε στόμα καὶ σοφίαν ἀσυναγώνιστον καὶ ἀκαταγώνιστον! Ὅλη ἡ ζωή του ἀνελίχθηκε σὲ ἕναν Θεῖο Ὕμνο καὶ κάθε λεπτομέρειά της διαποτίσθηκε ἀπὸ δοξολογία Θεοῦ. Ὅλη ἡ προσωπικότητά του ἐτέθη στὴν ὑπηρεσία τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴν δόξα τοῦ Ὑπερυμνήτου θείου Ὀνόματος Αὐτοῦ!...

Ὁ Νικόλαος ἐκάρη Μοναχὸς καὶ ἐχειροτονήθη Ἱερομόναχος στὴν Μονὴ Ρακόβιτσα, πλησίον τοῦ Βελιγραδίου, τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1909. Εἶχε ἀρρωστήσει βαρειὰ ἀπὸ δυσεντερία καὶ ἔκαμε τάμα ἄν ὁ Κύριος τὸν θεραπεύση, νὰ Τοῦ ἀφιερωθῆ ἀμέσως ψυχῇ τε καὶ σώματι, ὅπως καὶ ἔγινε.

Ἀπὸ φοιτητὴς ἀκόμη, ἐνεφάνισε τὸ ἀσυνήθιστο χάρισμα τῆς διδασκαλίας μὲ ἕναν ἐκπληκτικὰ ζωντανό, πειστικό, προσιτὸ καὶ ἁπλὸ τρόπο, ὥστε νὰ κάνη καὶ τὰ πιὸ δύσκολα καὶ περίπλοκα θέματα κατανοητὰ καὶ σαφῆ καὶ στὸν πλέον ἀδαῆ ἀκροατὴ ἢ ἀναγνώστη του!

Τὴν σκοτεινὴ περίοδο 1915-1919 ἐστάλη στὴν Ἀγγλία καὶ τὴν Ἀμερικὴ γιὰ νὰ μεριμνήση ὑπὲρ τοῦ δεινοπαθοῦντος σερβικοῦ λαοῦ, καὶ ἐπέδειξε πράγματι μεγάλη θυσιαστικὴ δραστηριότητα γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς φιλανθρώπου ἀποστολῆς του.

Τὸ 1919 ἐξελέγη Ἐπίσκοπος Ζίτσης στὴν κεντρικὴ Σερβία καὶ σύντομα, τὸ 1920, μεταφέρθηκε στὴν Ἀχρίδα, ὅπου ἀνέπτυξε ἕνα ἔξοχο ποιμαντικὸ καὶ ἱεραποστολικὸ ἔργο. Ταξίδευε συνεχῶς λειτουργοῦσε καὶ ἁγίαζε, ἀνεκαίνιζε Ναοὺς καὶ Μονές, καὶ κατηχοῦσε καὶ ἐφώτιζε τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ Φῶς τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ Ἐπίσκοπος Νικόλαος, παρὰ τὴν τεράστια μόρφωσί του καὶ τὰ πολλὰ χαρίσματά του, διακρινόταν ἀπὸ μία παιδικὴ ἁπλότητα καὶ καλωσύνη, ἀλλὰ ἕως τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τὰ ἐνδιαφέροντά του ἦσαν ἀκόμη περισσότερο φιλοσοφικὰ καὶ κατὰ κάποιον τρόπον ἐγκόσμια. Τώρα, ἀρχίζει πλέον νὰ ὑφίσταται μία ἐμφανῆ ἀλλοίωσι καὶ μεταμόρφωσι. Ἡ ἔμφυτη ἁπλότητά του καὶ ἡ εὐκολία ἐπικοινωνίας του μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀποκτοῦν τὸν χριστοειδῆ χαρακτῆρα τους διὰ τῆς ἀναδύσεως τῆς κατ᾽ ἐξοχὴν ἀρετῆς, ἡ ὁποία τὸν ἐστόλιζε ἕως τὴν κοίμησί του: τῆς **ἀληθινῆς ταπεινώσεώς** του. Ἡ πνευματικὴ μεταστροφή, ἡ ὁποία τὸν μετεμόρφωσε ἀπὸ μέγα Νικόλαο σὲ Ἅγιο Νικόλαο, ἦταν ὄντως *«ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου»* καὶ ἐπετεύχθη κυρίως ἀπὸ τὴν μελέτη του τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἐμβάπτισί του στὴν ἀληθινὴ προσευχὴ καὶ τὶς συχνὲς ἐπισκέψεις του στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου ἐγνώρισε καὶ συνεδέθη μὲ ζωντανὲς εἰκόνες ὁσιότητος. Αὐτὴ ὁ ὁριστικὴ καὶ μόνιμη πνευματική του διαμόρφωσις ἐχαρακτηρίζετο ἀπὸ τὸν ἴδιο ὡς ἡ ἔναρξις τῆς πραγματικῆς του μαθητείας καὶ σπουδῆς στὴν *Σχολὴ τῆς Ὀρθοδόξου Παραδόσεως.*

Μὲ τὶς συγγραφές του καὶ τὰ κηρύγματά του συνήρπαζε καὶ ἠλέκτριζε τοὺς πάντας. Ἡ παρουσία του καὶ μόνον ἐσήμανε πνευματικὸ συναγερμό! Τὴν δεκαετία τοῦ ᾽20 ἔγραψε μερικὰ ἀπὸ τὰ πλέον πνευματικὰ καὶ ἀξιόλογα ἔργα του: Τὶς περίφημες *«Προσευχὲς παρὰ τὴν Λίμνην»,* τὸν ἐκπληκτικὸ *«Πρόλογο τῆς Ἀχρίδος»,* τὶς

θαυμάσιες *«Ὁμιλίες»* του στὰ Εὐαγγέλια τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν Μεγάλων Ἑορτῶν. Μὲ τὸ ἀπαράμιλλο ποιμαντικό του ἔργο γίνεται ὁ ἀγαπητὸς πνευματικὸς πατέρας ἑνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ, τὸν ὁποῖον σαγηνεύει μὲ τὴν ἀγάπη του καὶ μὲ τὸ ἀσκητικό του ἦθος καὶ παράδειγμα. Ὁ κάθε λόγος του κυριολεκτικὰ ἔχει μία ἀσυνήθιστη δύναμι καὶ ζωντάνια, διότι μεταδίδει Ζωή· εἶναι πλημμυρισμένος ἀπὸ θεία σοφία καὶ προσευχητικὴ εὐωδία καὶ χάρι, γι᾽ αὐτὸ ἀγγίζει τὰ βάθη τοῦ κάθε ἀνθρώπου ποὺ διψᾶ γιὰ τὸν Θεὸ καὶ πεινᾶ γιὰ τὴν αἰωνιότητα!... Εἶναι καὶ ἀναγνωρίζεται ὄντως ὡς ὁ ***«νέος Χρυσόστομος»!...***

Ὁ Ἐπίσκοπος Νικόλαος θέτει ὑπὸ τὴν προστασία καὶ καθοδήγησί του τὴν δυναμικὴ πνευματικὴ κίνησι τῶν λαϊκῶν Χριστιανῶν **«Θεοευχιτῶν»,** οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὠργανωμένοι σὲ Ἀδελφότητες γιὰ μία ὑπεύθυνη βίωσι τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ γιὰ ἱεραποστολικὴ καὶ φιλανθρωπικὴ δρᾶσι. Ὁ ἅγιος Ἐπίσκοπος τοὺς στρέφει στὴν προσευχή, στὴν ὀρθὴ μελέτη καὶ ἑρμηνεία τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου καὶ τῶν Βίων τῶν Ἁγίων, σὲ ἐπισκέψεις Μονῶν γιὰ πνευματικὸ ἐφοδιασμό, σὲ τακτικὴ Ἐξομολόγησι καὶ Θεία Κοινωνία, στὴν καλλιέργεια τῆς ἀδελφοσύνης, ἀγάπης καὶ ἀλληλοβοηθείας, στὴν γνῶσι τοῦ τρόπου ἀντιμετωπίσεως τῶν αἱρετικῶν καὶ τῶν ἀθέων.

Ἐπίσης, προικισμένος ὁ ἅγιος Ἐπίσκοπος μὲ ἕνα σπάνιο ποιητικὸ τάλαντο, ἔγραψε συλλογὴ θρησκευτικῶν τραγουδιῶν, τὴν *«Πνευματικὴ Λύρα»,* τὰ ὁποῖα εἰσέδυσαν τόσο ἔντονα στὴν ζωὴ τῶν ἁπλῶν πιστῶν, μέσῳ μάλιστα τῆς ἐπιδράσεως τῶν *«Θεοευχιτῶν»,* ὥστε ὅλη ἡ σερβικὴ ὕπαιθρος προπολεμικὰ νὰ ἀντηχῆ ἀπὸ ἐνθουσιώδη πνευματικὰ ἄσματα στὰ στόματα μικρῶν καὶ μεγάλων!...

Ὑπὸ τὴν πνευματικὴ καθοδήγησι τοῦ φιλομονάχου Ἐπισκόπου ἀναζωογονήθηκε καὶ ὁ Μοναχισμὸς καὶ ἡ ἄνθησίς του ἐνεδυνάμωσε ἐν γένει τὴν πνευματικὴ ζωὴ ὅλης τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἐπίσκοπος Νικόλαος ἦταν ἀντίθετος στὴν Καινοτομία τοῦ Νέου Ἡμερολογίου καὶ ἀγαποῦσε καὶ βοηθοῦσε τοὺς ἐμμένοντας στὴν Ἑορτολογικὴ Παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας Ὀρθοδόξους Ἕλληνας. Στὴν Προσυνοδικὴ Διάσκεψι τῆς Μονῆς Βατοπεδίου τοῦ Ἁγίου Ὄρους τοῦ 1930, ὡμίλησε ἀπεριφράστως γιὰ δημιουργία ***«κάποιου εἴδους Σχίσματος»*** στὴν Ἐκκλησία, ἐξ αἰτίας τῆς βεβιασμένης, ἀστόχου καὶ σκανδαλώδους Καινοτομίας. Ἐπίσης, ἰδίως μετὰ τὸν καταστροφικὸ Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ἦταν αὐστηρὸς κριτὴς τοῦ χρεωκοπημένου Δυτικοῦ Χριστιανισμοῦ. Μὲ ἰδιαίτερη δύναμι ἀγωνίσθηκε καὶ κατὰ τοῦ χαρακτηριζομένου ἀπὸ τὸν ἴδιον *«νέου ἀρειανισμοῦ»,* ὡς τοῦ πλέον ὑπούλου καὶ ἐπικινδύνου *«ἐσωτερικοῦ»* ἐχθροῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ: τοῦ Τεκτονισμοῦ / Μασονισμοῦ!

Τὸ 1934 μετεφέρθη στὴν ἀρχική του ἐπισκοπικὴ ἕδρα τῆς Ζίτσης καὶ ἡ μεγάλη καὶ ἐντυπωσιακὴ δρᾶσις του –ὁ ἴδιος ἔλεγε χαριεντιζόμενος ὅτι ἡ Δικαιοδοσία του δὲν γνώριζε γεωγραφικὰ ὅρια– ἤγειρε ἐναντίον του πολλοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀντιζήλους...

Ὁ ἅγιος Ἐπίσκοπος ἦταν κοσμημένος μὲ τὸ σπάνιο χάρισμα τῆς *πνευματικῆς ἡγεσίας.* Πρότυπό του εἶχε θέσει τὸν Ἅγιο Σάββα, Φωτιστὴ τῆς Σερβίας, τοῦ Ὁποίου τὸ ἔργο τόσο πιστὰ συνέχισε. Ὁ δὲ πιστὸς λαὸς τὸν ἀνεγνώριζε ὡς ἀδιαφειλονίκητο Ποιμένα, Διδάσκαλο καὶ **Προφήτη**! Δὲν εἶναι λίγες οἱ προφητεῖες του, μικρὲς καὶ μεγάλες, ποὺ ἐπαληθεύθησαν καὶ ἐπαληθεύονται!...

Τὸ 1941 οἱ στυγνοὶ κατακτηταὶ τῆς χώρας του Γερμανοὶ τὸν συνέλαβαν καὶ τοῦ ἐπέβαλαν περιορισμό, τὸ δὲ 1944 ἐστάλη στὸ φρικτὸ στρατόπεδο συγκεντρώσεως

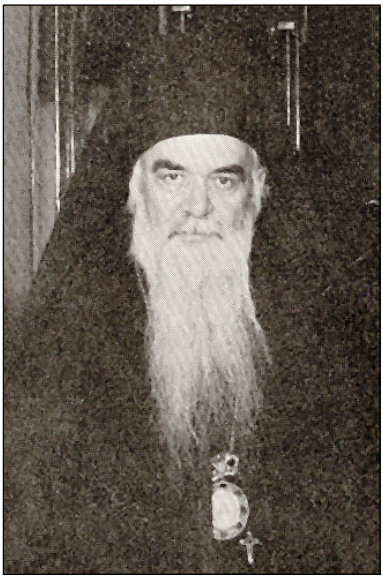

τοῦ Νταχάου στὴν Γερμανία, ὅπου ὑπέστη πάνδεινα κολαστήρια! Μετὰ ἀπὸ χρόνια, ὅταν οἱ διακονηταί του τὸν ἄλλαζαν κεκοιμημένο πλέον, παρατήρησαν μὲ φρίκη ὅτι ὅλο του τὸ σῶμα ἦταν μία μεγάλη πληγή· μάλιστα, δέρμα στὰ πέλματα καὶ στὴν πλάτη του δὲν ὑπῆρχε!... Ἐπέπρωτο λοιπὸν ὁ ἐκλεκτὸς δοῦλος τοῦ Θεοῦ νὰ βαστάξη τὰ *«στίγματα»* τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ...

Μετὰ τὴν θαυματουργικὴ ἀπελευθέρωσί του, τὸν Μάϊο τοῦ 1945, δὲν θέλησε νὰ ἐπιστρέψη πλέον στὴν πατρίδα του. Ἤδη ἦταν ἀπὸ τὸ νέο ἀθεϊστικὸ καθεστώς, ἀπὸ *«τὴν νέα τυραννία»*, ὅπως ὠνόμαζε ὁ ἴδιος τὸν κομμουνισμό, ἀνεπιθύμητο πρόσωπο. *«Ὅταν καίγεται ἕνα σπίτι, σβῆσε τὴν φωτιὰ ἀπ᾽ ἔξω»*, συνήθιζε νὰ λέη.

Πῆγε λοιπὸν στὴν Ἀμερικὴ τὸ 1946 καὶ συνέχισε, παρὰ τὴν κατεστραμμένη πλέον ὑγεία του, τοὺς ἴδιους ἀποστολικοὺς πόνους καὶ καμάτους μεταξὺ τῶν μεταναστῶν συμπατριωτῶν του καὶ γενικὰ τῶν Ὀρθοδόξων ἀδιακρίτως ἐθνικότητος.

Ἐδίδαξε γιὰ τρία ἔτη στὴν Ἱερατικὴ Σχολὴ τῆς σερβικῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Σάββα στὸ Λίμπερτβιλ τοῦ Ἰλλινόϊς καὶ ἀπὸ τὸ 1951 ἐγκαταστάθηκε στὴν ρωσικὴ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Τύχωνος στὴν Πενσυλβάνια, ὅπου καθωδηγοῦσε τοὺς Μοναχοὺς καὶ διηύθυνε τὸ Θεολογικὸ Σεμινάριο τῆς Μονῆς γιὰ τοὺς μέλλοντας Ὀρθοδόξους Κληρικοὺς τοῦ Νέου Κόσμου. Ἔδιδε πάρα πολὺ μεγάλη σημασία στὸ ἔργο τῆς καλῆς προετοιμασίας Κληρικῶν, τὸ ὁποῖο θεωροῦσε καθοριστικὸ γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ὀρθοδοξίας στὴν σύγχρονη ἀπαιτητικὴ καὶ δύσκολη ἐποχή μας.

Τὸ πρόγραμμά του ἦταν ὅπως πάντοτε ὑπερπλῆρες. Οἱ δυσκολίες καὶ τὰ προβλήματα δὲν τὸν ἀποθάρρυναν ποτέ. Αἰσθανόταν ἔντονα τὴν Θεία Παρουσία κάθε στιγμὴ τῆς ζωῆς του καὶ αὐτὸ τοῦ ἔδιδε δύναμι καὶ χαρά. Στοὺς σπουδαστάς του, οἱ ὁποῖοι ἀποροῦσαν πῶς ἀνταπεξέρχεται στὰ καθήκοντά του μέσα σὲ τόσο ἀδιάλειπτο φόρτο περισπασμοῦ καθ᾽ ὅλη τὴν διάρκεια τῆς ἡμέρας, ἀπαντοῦσε μὲ ἕνα χαμόγελο ἱκανοποιήσεως: *«Ὅμως, ἡ νύκτα εἶναι ὅλη ἰδική μου»!...* Καταλάβαιναν, ὅτι ἐννοοῦσε τὸ ἀπερίσπαστο «δόσιμό» του στὶς πιὸ ἀγαπημένες του ἐνασχολήσεις: **προσευχὴ** καὶ **συγγραφή...**

Τὰ ἔργα του ἀνέρχονται σὲ εἴκοσι (20) ὀγκώδεις τόμους (!) καὶ ἡ διδασκαλία του ρέει γάργαρη, ὡς *«πηγὴ ὕδατος ζῶντος»*. Ὅλα τὸν ἐδίδασκαν καὶ μέσῳ ὅλων ἐδίδασκε.

Ὅμως, τί νὰ εἰπῆ κανεὶς γιὰ τὸ μυστήριο τῆς προσευχῆς του; Ἀνέπνεε τὸν Θεὸ καὶ ἀπέπνεε τὸ ἄρωμα τῆς αἰωνίου βιοτῆς. Ἡ προσευχή του ἔρρεε σὰν ποταμὸς τοῦ Παραδείσου καὶ ἐχρύσιζε καρδιὲς καὶ ἐπότιζε ψυχές, τὶς ὁποῖες μετέβαλλε σὲ δροσώδη ἄνθη τοῦ Πνεύματος. Ἡ προσευχή του ἦταν τόσο δυνατὴ καὶ συνεχής, ὥστε μὴ ἀντέχοντας κάποτε τὸ ἔξαλμα τοῦ θείου ἔρωτος νὰ πίπτη στὰ γόνατα καὶ τὰ μάτια του νὰ γίνωνται δύο πηγὲς δακρύων. Ἔχυνε ἀβίαστα δάκρυα μετανοίας, ἐξομολογήσεως, δεήσεως, παρακλήσεως, μεσιτείας, εὐχαριστίας... Οἱ ἅγιες προσευχές

του ἔδιδαν καὶ δίδουν ἀνάπαυσι, παρηγορία καὶ θεραπεία...

Μέσῳ τῆς προσευχῆς του αἰσθάνεται τὸν Θεό, ἀλλὰ καὶ ὅλη τὴν δημιουργία, μὲ τὴν ὁποίαν διατελεῖ σὲ κατάστασι προσευχητικῆς κοινωνίας. Αἰσθάνεται μία προσωπική, ἐμπειρικὴ θεία γέννησι καὶ σάρκωσι τοῦ Χριστοῦ στὴν ψυχή του, τὴν κατὰ χάριν θεοποίησί του, καὶ θεωρεῖ πλέον προσευχητικὰ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅλη τὴν δημιουργία στὴν κατάστασι τῆς πτώσεώς τους καὶ τῆς ἐλπίδος τῆς σωτηρίας τους. «Συστενάζει καὶ συνωδίνει» μαζὶ μὲ ὅλη τὴν Δημιουργία, συμμετέχει στὴν «ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως», ἡ ὁποία ἀναμένει μὲ πόθον τὴν «ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ» καὶ τὴν «ἀπολύτρωσιν» αὐτῶν ἐκ τῆς φθορᾶς.

Εἶναι ὄντως ἕνας Χριστοφόρος: *«Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός»!...*

Προσευχόμενος τὸ πρωῒ τῆς Κυριακῆς, 5.3.1956 ἐκ. ἡμ., στὸ ταπεινὸ κελλάκι του, καὶ προετοιμαζόμενος νὰ λειτουργήση, παρέδωσε τὴν ἁγία ψυχή του στὰ χέρια τοῦ μεγάλου Ἠγαπημένου. Θὰ λειτουργῇ πλέον στὸ Ὑπερουράνιο Θυσιαστήριο μὲ τοὺς μεγάλους Ἁγίους Ἱεράρχας, Ὁμολογητὰς καὶ Πατέρας, καὶ θὰ ἐνθυμῆται ὄχι μόνον τὸν λαό του, ἀλλὰ καὶ ὅλους ὅσοι τὸν ἐπικαλοῦνται, δεόμενοι αὐτοῦ εὐλαβῶς:

«Πάτερ νέε Ἱεράρχα Νικόλαε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν»!

❑